

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การวางแผนระดับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่สมดุลด้วย
ตารางวางแผนเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาในจังหวัด
เชียงใหม่

ผู้เขียน

นางสาวรัตนา แก้วเสน

ปริญญา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ศ.ดร.อารี วิบูลย์พงษ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รศ.ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก การศึกษานี้เสนอการวางแผนโดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อประกอบการตัดสินใจโดยใช้ตารางวางแผนเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Matrix: SEM) สำหรับตำบลแม่สุน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมในปี พ.ศ.2550/51 ซึ่งทำการจัดเก็บข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. 2551 และเพื่อให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น ข้อมูลทรัพยากร ปัญหาและเป้าหมายของตำบลแม่สุนใช้ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2553

ตารางวางแผนเศรษฐกิจพอเพียง ของตำบลแม่สุน แสดงถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่างๆ ในภาคเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในตำบลจำนวน 41 กิจกรรม เป็นกิจกรรมภาคเกษตร 10 กิจกรรม ภาคการค้าและบริการ 15 กิจกรรม ส่วนที่เหลือเป็นภาคสถาบัน ภาคครัวเรือนและปัจจัยการผลิตต่างๆ ผลลัพธ์ที่ได้จาก SEM แสดงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมหนึ่งต่อกิจกรรมอื่นๆ ในตำบล โดยแสดงผลกระทบในค่าของตัวเงินที่เกิดจากการลงทุนในแต่ละกิจกรรม กิจกรรมละ 1 ล้านบาท ซึ่งสามารถแปลผลได้ในหลายประเด็น คือ รายได้รวม

มูลค่าเพิ่มของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ไปสู่ครัวเรือนแต่ละระดับของแต่ละกิจกรรม เป็นต้น

ตำบลแม่สุนเป็นชุมชนกึ่งเมือง เนื่องจากได้รับความเจริญจากตัวอำเภอฝาง ซึ่งอยู่ห่างจากตำบลแม่สุนเพียง 12 กิโลเมตร และเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 17 หมู่บ้าน มีประชากรค่อนข้างหนาแน่น (191.26 คน/ตร.กม.) ทั้งประชากรไทยพื้นราบ ชาวไทยภูเขา และแรงงานต่างด้าวที่เข้าใช้แรงงานและอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก วิถีชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพิงการเกษตรเป็นหลัก (ร้อยละ 63 ของครัวเรือนทั้งหมด) ได้แก่ การผลิตส้ม ข้าว และลิ้นจี่ ในขณะที่กิจกรรมภาคธุรกิจและบริการมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของตำบลเพิ่มมากขึ้น โดยมีโรงงานเว็ทสั้ม ตึกแถว/ห้องเช่า ร้านขายของชำ จำนวนมาก นอกจากนี้ตำบลแม่สุนยังมีการรองรับการเจริญเติบโตของชุมชน โดยมีสถานศึกษามากถึง 17 แห่ง และสถานอนามัยอีก 3 แห่ง

ผล SEM ของตำบลแม่สุนแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้รวม (ต่อหน่วยลงทุน 1 ล้านบาท) และมีการสร้างมูลค่าเพิ่มของตำบลสูงสุด ได้แก่ ธุรกิจตึกแถว/ห้องเช่า (4.98 ล้านบาท) รองลงมาคือ การปลูกพริก (4.88 ล้านบาท) มะนาว (4.83 ล้านบาท) และข้าว (4.78 ล้านบาท) ส่วนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสูงสุดไม่ใช่ตึกแถว แต่เป็นการผลิตพริก มะนาว และข้าว (คือ 0.63 , 0.62 และ 0.58 ล้านบาท ตามลำดับ) ส่วนกิจกรรมการผลิตที่ช่วยลดช่องว่างรายได้ระหว่างครัวเรือนรายได้ต่ำและครัวเรือนรายได้สูงมากที่สุด คือ การปลูกมะนาว พริก ข้าว ลำไย และร้านขายของชำ ในขณะที่กิจกรรมการผลิตที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในครัวเรือนมากที่สุด คือ การผลิตในภาคธุรกิจที่ใช้แรงงานครัวเรือนในกิจกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ธุรกิจร้านขายของชำ การปลูกมะม่วง ร้านซ่อมรถ บริการขนส่ง และการปลูกลำไย ตามลำดับ ในขณะที่กิจกรรมการผลิตเกษตรส่วนใหญ่มีการใช้แรงงานในครัวเรือนต่ำ แต่มีการจ้างแรงงานภาคเกษตรสูง

กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างสวัสดิการชุมชนสูงสุดของตำบลได้แก่กิจกรรมของวัดและกิจกรรมในหมู่บ้าน และโรงเรียนเป็นภาคส่วนที่มีผลต่อการพัฒนาคนและความรู้มากที่สุด ในขณะที่ภาคส่วนอื่นๆ มีส่วนร่วมในด้านนี้น้อย โดยเฉพาะภาคส่วนธุรกิจ

ในด้านความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผลการวิเคราะห์ SEM พบว่า ตำบลแม่สุนมี “ความพอประมาณ” ในด้านการผลิตเกษตรทุกชนิด ยกเว้นการผลิตส้มและกระเทียม และยังขาดความพอประมาณในการประกอบธุรกิจและบริการ และการใช้จ่ายในการบริโภค ในขณะที่ความมีเหตุผลเกิดจากการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้และมูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ กิจกรรมภาคเกษตร ซึ่งเป็นกิจกรรมการผลิตหลักของคนส่วนใหญ่ วัดและโรงเรียนมีบทบาทต่อการพัฒนาความรู้และคุณธรรมในชุมชน แต่วัดมีบทบาทด้านความรู้้น้อยมาก และเมื่อพิจารณาผลลัพธ์ของ

SEM กับเป้าหมายและแผนพัฒนาตำบลพบว่า ผลของ SEM ช่วยระบุข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของตำบลให้มีความชัดเจนมากขึ้น

ผลจากการวาง SEM ตำบลแม่สุ่น เป็นประโยชน์ต่อการชี้แนะนโยบายให้แก่ตำบลแม่สุ่นได้ชัดเจน คือ ควรให้ความสำคัญและพัฒนา คือ ภาคการผลิตเกษตร เนื่องจากเป็นภาคส่วนที่สร้างรายได้รวมและสร้างมูลค่าเพิ่มสูงแก่ชุมชน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่ครัวเรือนรายได้ต่ำสูง และก่อให้เกิดการจ้างงานในภาคเกษตรสูงอีกด้วย ซึ่งจะช่วยยกระดับรายได้และลดช่องว่างรายได้ของคนในชุมชน ตามเป้าหมายการพัฒนาของตำบลแม่สุ่น และกิจกรรมการผลิตเกษตรที่ควรได้สนับสนุนและพัฒนา ได้แก่ กิจกรรมการผลิต พริก มะนาว ข้าว และลำไย นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้วัดมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้และจริยธรรมแก่ชุมชนมากขึ้น และรณรงค์ให้ภาคการผลิตต่างๆ มีส่วนร่วมในการสร้างสวัสดิการให้แก่ชุมชนในตำบลด้วย เนื่องจากในปัจจุบันภาคการผลิตเกือบไม่มีการแบ่งปันประโยชน์สุขต่อชุมชนเลย

Independent Study Title	Local Planning for Balanced Development Using Sufficiency Economy Matrix: A Case Study in Chiang Mai Province	
Author	Miss Ratana Keawsen	
Degree	Master of Economics	
Independent Study Advisory Committee	Prof. Dr .Aree Wiboonpong	Advisor
	Assoc. Prof. Dr .Songsak Sriboonjit	Co-advisor

ABSTRACT

Most local development planning has basically made use of qualitative data. This study, however, made use of quantitative data for making the decision using the Sufficiency Economy Matrix: SEM for Tambon Mae Sun, Amphoe Fang, Chiang Mai Province. The economic and social plan of B.E. 2550-51, which was collected in 2008, was used. And to make it more current, the data on resources, problems and goals of Tambon Mae Sun of 2010 was also used.

The Sufficiency Economy Matrix for Tambon Mae Sun displayed a connection of various economic and social activities occurring in the Tambon. There were 41 activities altogether: 10 agricultural related activities and 15 commercial and service related ones. The rest were those related to institute, household and production factors. The results of the SEM revealed the impacts of the economic and social activities on other activities in the Tambon, which could be calculated in terms of monetary value invested in each activity, one million Baht per activity, which could be interpreted in many aspects such as total income, value added for economic activities, and income distributed to each level of the household.

Tambon Mae Sun is a quasi-town community as the development from Fang District has spread to this area, 12 km. away. Therefore, it is quite a large community comprised of 17 villages with a population density of 191.26 persons/km², including Thais from the plains, tribal people as well as migrant laborers and residents. The community mainly depends on agriculture (63 percent of all households) such as orange, rice and litchi production. On the other hand, the business and service sectors are increasingly significant to the economic system of the area; there are orange waxing plants, shop-houses/room rental and grocery shops. In addition, Tambon Mae Sun also has as many as 17 schools and educational institutes as well as 3 Public Health Stations to support the growth of the community.

The SEM results of Tambon Mae Sun indicated that the income generating activities (1 million Baht per investment unit) and those that had the highest added value of the Tambon were the shop-houses/room rental (4.98 million Baht) followed by chili planting (4.88 million Baht), lime growing (4.83 million Baht) and rice (4.38 million Baht). The activity that generated the highest income to the households was not the shop-houses industry but the chili, lime and rice production (0.63, 0.62 and 0.58 million Baht respectively). The production activities that reduced the income gap between the low income and the high income households the most were lime, chili, rice and longan planting as well as groceries. On the other hand, the production activities that created the household employment the most were the production businesses that mainly used the household labor. These were grocery shops, mango growing, transportation services and longan growing respectively. Most of the agricultural activities used very little household labor, but need a high amount of hired labor.

Activities that created welfare to the community the most for the Tambon were those of the temples and villages' social activities whereas schools were the sector that allowed the most for human and knowledge development. Other sectors played a very small role in those aspects, the business sector in particular.

As pertaining to the Sufficiency Economy philosophy, an analysis of SEM found that Tambon Mae Sun was "moderate" in all kinds of agricultural production except for orange and garlic production. Moreover, the community was considered lacking "sufficiency" in business and services as well as consumption expenses. At the same time, the reasons for this phenomenon came from the promotion and development of income generating and value-added

activities such as agricultural activities, which were the main production activities of the majority of the people. Temples and schools played a role in improving knowledge and morals in the community. However, temples had a very small role in terms of knowledge. Investigation of SEM outcomes against the goals and development plan of the Tambon showed that SEM results could help identify the data to provide guidelines for infrastructure, economic, quality of life and social development of the Tambon to be clearer.

Therefore, the SEM Matrix of Tambon Mae Sun is considered useful to direct policy more clearly for the Tambon, which was to give importance to the development of the agricultural sector as it brings overall income and a high additional value to the community. Furthermore, it highly creates income distribution to low income households and creates high employment in the agricultural sector, which raises the income level and reduces the income gap among the community members according to the development plan of Tambon Mae Sun. The agricultural production activities that should be promoted and developed are the production of chilies, lime, rice, as well as longans. The temples should be encouraged to engage in developing the people's knowledge and morals. All sectors of production should be urged to participate in creating community welfare in the Tambon as currently the production sector has rarely shared their profits or well being with the community.